

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«ІСТОРІЯ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Середня освіта «Образотворче мистецтво»

Спеціальність 014 «Середня освіта»

Спеціалізація: 014.12 «Образотворче мистецтво»

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 4

від «1» грудня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Історія декоративно-прикладного мистецтва
Викладач	Гнатюк Михайло Васильович
Контактний телефон	097 90 600 73
Е-mail викладача	mychailo.hnatyuk@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/4664
Консультації	Середа, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>Для усестороннього розвитку художника-педагога важливим є набуття знань із історії декоративно-прикладного мистецтва, від найдавніших часів до сьогодення. Оскільки базові знання з історії мистецтва здобувачі освіти отримують на рівні бакалаврів, тому програмою передбачено поглиблене вивчення декоративно-прикладного мистецтва окремо. Саме в такому аспекті дисципліна становить зацікавлення для майбутніх фахівців, які вже володіють знаннями галузі. Лекції допоможуть поглибити необхідні знання для написання дипломної роботи та практичної діяльності; розширять межі творчих зацікавлень та вподобань; сприятимуть розумінню філософії художнього ремесла та декоративно-прикладного мистецтва. Предметом вивчення дисципліни є мистецтвознавчий аналіз археологічних знахідок та інших музейних артефактів, які впливають на розвиток стилістики виробів. Окреслене коло питань з курсу історії декоративно-прикладного мистецтва сприятиме вирішенню проблем поглибленого розуміння усіх аспектів світосприйняття і творчості митців, чиї твори стали знаковими для розвитку художньої культури.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Метою означеного курсу є вивчення історії розвитку та теоретичних основ декоративно-прикладного мистецтві України й набуття знань у практичній роботі.</p> <p>Основними цілями вивчення теоретичного матеріалу є наукове засвоєння, з огляду на знання історії та застосування художніх особливостей. Обрана методологія дисципліни полягає у вивченні та апробації знань про твори та їх походження, стилі та напрямки.</p> <p>Завдяки лекціям студенти засвоюють теоретичні відомості і найбільш важливі аспекти творчого процесу народних майстрів і художників, можливості використання їх надбань у навчальних закладах в майбутньому.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність	
<p>ІК1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу на рівні базової середньої освіти.</p>	
Загальні компетентності (ЗК):	
<p>ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою в професійній діяльності як усно, так і письмово, комунікувати іноземною мовою за предметною спеціальністю.</p> <p>ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.</p> <p>ЗК7. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, виявляти та утверджувати національно-культурну ідентичність, реалізовувати свої права й обов'язки як</p>	

члена суспільства; утверджувати цінності демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)

ФК1. Здатність застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК3. Здатність виявляти й окреслювати мету та завдання педагогічної діяльності, здійснювати проектування процесів навчання й виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання й розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові та предметні компетентності, реалізовувати наскрізні змістові лінії засобами навчального предмета та інтегрованого навчання, розвивати критичне мислення.

ФК5. Здатність здійснювати контроль і об'єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання, навчати учнів оцінюванню та самооцінюванню.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Компетентності предметної спеціальності (ПК) 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

ПК2. Здатність застосовувати знання термінології традиційних та цифрових видів образотворчого мистецтва в освітній, науковій і художньо-творчій діяльності.

ПК3. Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності.

ПК5. Здатність добирати ефективні для художньо-творчого розвитку учнів форми, методи, засоби і технології студіювання образотворчого мистецтва.

ПК7. Здатність застосовувати сучасні дослідницькі методи в образотворчій та художньо-педагогічній діяльності.

ПК8. Здатність до глибокого засвоєння аксіології образотворчого мистецтва й аналізу його національних рис у контексті традиціоналізму і новаторства.

ПК9. Здатність створювати безпечні умови діяльності суб'єктів художньо-педагогічного процесу в мистецько-освітньому середовищі.

ПК10. Здатність до організації, проведення й оцінки результативності навчально-творчих практик, виховних заходів та виставок творів образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей

РН1. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН2. Демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмета та інтегрованого навчання.

РН3. Визначати освітні цілі, планувати та проектувати навчальний процес на основі компетентнісного підходу з урахуванням освітніх потреб учнів; класифікувати форми, методи та засоби навчання предмета.

РН4. Добирати та застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування ключових і предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку.

РН5. Добирати доцільні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН6. Проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми

потребами), технологій здоров'язбереження під час освітнього процесу, способів запобігання та протидії негативним впливам на особистість, налагоджувати ефективну співпрацю з учнями та батьками (особами, які виконують їхні функції).

РН8. Спілкуватися державною мовою в професійній діяльності як усно, так і письмово, комунікувати іноземною мовою за предметною спеціальністю, висловлювати обґрунтовані твердження.

РН9. Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН10. Демонструвати володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН11. Виявляти навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснювати необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності, поваги й толерантності у полікультурному суспільстві.

РН12. Аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Програмні результати навчання для предметної спеціальності (ПРП) 014.12

Середня освіта (Образотворче мистецтво)

ПРН1. Знати теорію та історію образотворчого мистецтва та методики його викладання в закладах загальної середньої освіти.

ПРН2. Володіти поняттєво-термінологічним тезаурусом образотворчого мистецтва, психологією художньої творчості та художньою педагогікою.

ПРН3. Уміти знаходити й опрацьовувати візуальні і літературні джерела та ефективно використовувати їх в мистецько-освітній, науковій і художньо-творчій діяльності.

ПРН4. Уміти аналізувати особливості образного ладу, композиційної побудови та специфіку виражальних і техніко-виконавських засобів творів образотворчого мистецтва.

ПРН8. Володіти інформаційними технологіями художньо-педагогічної комунікації та образотворення.

ПРН9. Знати комп'ютерно-графічні технології та вміти виконувати твори образотворчого мистецтва в цифровому форматі.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18
Практична робота	12
Самостійна робота	60

Ознаки освітнього компонента

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
2	014 «Середня освіта»	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	практ. зан-тя	сам. роб.
Тема 1. Історія декоративно-прикладного мистецтва від найдавніших часів до пізнього середньовіччя	2		4
Тема 2. Декоративно-прикладне мистецтво ранньо-історичної епохи.	2	2	6
Тема 3. Декоративно-прикладне мистецтво Київської Русі	2	2	8

Тема 4. Декоративно-прикладне мистецтво пізнього середньовіччя	2		6
Тема 5. Мистецтво XVII – XVIII ст.	2	2	8
Тема 6. Народне мистецтво та художні промисли XX ст.	2	2	8
Тема 7. Регіональні школи художнього ремесла.	2		6
Тема 8. Професійне декоративне мистецтво України II полов. XX – початку XXI ст.	2	2	6
Тема 9. Визначні майстри народного мистецтва кінця XIX – поч. XXI ст., їх участь у виставках (перегляд, аналіз і обговорення світлин та кінофільмів майстра етнографічної фотографії Юліана Дороша).	2	2	8

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Практичні заняття – 30 балів, Контрольна робота – 25 балів; Тестові завдання – 20 балів Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 25.
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота – 25 балів Тестові завдання – 20 балів Самостійна робота – 25.
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 30 балів
Допуск до підсумков. контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік; Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика навчальної дисципліни

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом №309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора №447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора №417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом №309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 273 с.
2. Білан М. С., Стельмащук Г. Г. Український стрій. Львів: Видав. "Фенікс", 2000. 326 с.
3. Булгакова-Ситник Л. Подільська народна вишивка: Етногр. аспект / Ред. О. М. Козакевич. Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2005. 328 с.: іл.
4. Герус Л. Українська народна іграшка. Львів: Афіша, 2004. 262 с.
5. Гнатюк М. В. Художнє дерево в інтер'єрі народного житла: монографія. Івано-Франківськ: Плай, 2000. 146 с.
6. Гнатюк М. В. Народне мистецтво і дизайн на виставках у Галичині // *Вісник Прикарпат. ун.-ту. Мистецтвознавство. Вип. III*. Івано-Франківськ: «Плай», 2001. С.65-69.
7. Гнатюк М. В. Народне мистецтво Покуття і Гуцульщини у світлинах Юліана Дороша // *Галичина: Всеукр. наук. і культ.-просвіт. краєзнавчий часопис*. Івано-Франківськ, 2003. №9. С.159-164.
8. Гнатюк М. В. Оздоблення елементів конструкції інтер'єру народного житла Галичини / *Українознавчі студії*. Івано-Франківськ, 2005-2006. №5. С. 217- 226.
9. Гнатюк М. В. Нев'янучі квіти Придністров'я // *Мистецтво в сучасній школі: проблеми, пошуки : Мат. наук.-метод. конференції. «Актуальні проблеми мистецької освіти: історія і сучасність» (м. Івано-Франківськ, березень 2007р.) / За ред. М. Вовка*. Івано-Франківськ: Вид. відділ ЦІТ ПНУ, 2007. С. 21- 29.
10. Гнатюк М. В. Писанкарство як засіб етновиховання в навчальному закладі / *Проблеми української народної педагогіки. Теорія і практика: Збірник наукових статей*. Івано-Франківськ: Плай, 2005. С. 199-205.
11. Гнатюк М.В. Декоративне малярство села Петриківки як джерело художнього виховання учнів // *Мистецтво в сучасній школі: проблеми пошуків / Матеріали науково-методичної конференції "Актуальні проблеми мистецької освіти: історія і сучасність" (м. Івано-Франківськ, березень 2008) / За заг. ред. доц. М. В. Вовка*. Івано-Франківськ: Вид.-дизайн. відділ ЦІТ ПНУ, 2008. Вип II. С. 17-27.
12. Гнатюк М. В. Яворівська іграшка і скриня: історія розвитку та художні особливості // *Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. Вип. XXVIII-XXIX*. Івано-Франківськ: Вид.-дизайн. від ЦІТ ПНУ, 2009. С.21-27.
13. Гнатюк М. В., Грепиняк М. І. Народне мистецтво Гуцульщини і Покуття (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.): Майстри, школи, музеї. Івано-Франківськ: Вид.-дизайн. відділ ЦІТ ПНУ, 2010. 325 с.
14. Гнатюк М. В. Фахові школи в професійному зростанні скульптора Григорія Крука / *Вісник ПНУ. Мистецтвознавство*. 2012. Вип. 24-25. С. 136-145.
15. Гнатюк М. В. Народне декоративно-прикладне мистецтво і ландшафт Гуцульщини та Покуття як джерело художньої творчості, розвитку і виховання учнів. *Матеріали II Міжн. українсько-американської наук.-практ. Конф.: Карпати-Аппалачі: ф-ня особистості в контексті сталого розвитку гірських регіонів*. Івано-Франківськ, 2013. С.139-142.
16. Гнатюк М. В. Українська народна іграшка як засіб художньо-естетичного, трудового і національного виховання // *Гірська школа Українських Карпат. Наукове фах. вид-ня з пед. наук*. Івано-Франківськ, 2017. № 17. С. 81-90.
17. Гнатюк М. В. Народні художні промисли і ремесла Гуцульщини і Покуття: традиції, майстри, школи, їх вплив на розвиток етнодизайну Галичини / *Матеріали наук.-практичної конференції «Мистецтво у нелінійному просторі». Тернопіль, 25 жовтня 2018 р. // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*. Тернопіль, 2018. С.336-344.
18. Гнатюк М. В. Традиції яворівської школи художніх ремесел і актуальні питання мистецької освіти. *Вікова спадщина українського народу: регіональний аспект: Збірник наук. праць / [упор.: Л. В. Сліпчишин]*. Львів: СПОЛОМ, 2019. С.6-18.
19. Гнатюк М. В. Філософія творчості гуцульського різьбяря Івана Пантелюка // *Філософські дискурсії = Philosophical Discoursions : збірник наукових праць*. Наукове електронне видання. Івано-Франківськ : Філософська комісія ІФО НТШ, 2024. Вип. 1 (3). С. 23-31.

20. Гнатюк М. В. Творча діяльність фотографа Юліана Дороша на тлі культури і мистецтва Галичини 20-30 років ХХ століття / Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 77, том 1, 2024. С. 116-124.
21. Захарчук-Чугай Р. В., Антонович Є. А. Українське народне декоративне мистецтво : навч. посіб. К. : Знання, 2012. 342 с., ХХХІІ с. кольор. іл.
22. Історія декоративного мистецтва України. В 5-ти томах. К. : В-во ІМФЕ. 2010-1016.
23. Кириченко М. Український народний декоративний розпис: Навч. посіб. К.: Знан.-Прес, 2006. 228 с.
24. Китова С. Полотняний літопис України. Семантика орнаменту українського рушника. Черкаси: Брама, 2003. 224 с., іл.
25. Лащук Ю. П. Покутська кераміка. Опішне: Українське Народознавство, 1998. 160 с., іл.
26. Мала енциклопедія українського народознавства / за ред. чл.-кор. НАН України, д-ра іст. наук, проф. С. Павлюка. Львів : Ін-т народознавства НАНУ, 2007. С. 228-231.
27. Манько В. Українська народна писанка : науково-популярне видання. 2-ге вид., доповнене. Львів : Свічадо, 2008. 41 с., 38 с. іл.
28. Мельник В. М. Мистецтво витинанки та аплікації: Навч. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 256 с.
29. Найден О. С. Українська народна лялька. К.: ВД «Стилос», 2007. 240 с.
30. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво: словник-довідник. Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2003. 216 с.
31. Соломченко О. Г. Писанки Українських Карпат. Ужгород: Карпати, 2002. 238 с.
32. Станкевич М. Є. Художнє дерево в українському мистецтві. 2002.
33. Селівачов М. Лексикон української орнаментики. К., 2009. 208 с.
34. Тимків Б. М., Кавас К. М. Виготовлення художніх виробів з дерева. Кн. І-ІІ. Львів: Світ, 1995, 1996.
35. Тимків Б. М. Мистецтво України та діаспори: дерево різьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова зоря, 2010. 312 с., іл.
36. Шевченко Є. Українська народна тканина. Київ: Артанія, 1999. 416 с., іл.
37. Шмагало Р. Т. Енциклопедія художнього металу. Том І. Світовий та український художній метал. Класифікація, термінологія, стилістика, експертиза. Львів : Априорі, 2015. 420 с.
38. Шмагало Р. Т. Художній метал України ХХ – поч. ХІХ ст. Енциклопедія художнього металу. Том ІІ. Львів: Априорі, 2015. 276 с. 668 іл.
39. Виставка майстрів декоративно-ужиткового мистецтва Івано-Франківщини [URL]: <https://www.youtube.com/watch?v=JBFOrZxjQHs/25.01.2020/14:58>
40. Музей гончарства (Колегіум мистецтв у Опішному) [URL]:// <https://www.youtube.com/watch?v=x-wD4PaMBD4/25.01.2020 15:07>
41. Косівська кераміка. Як виготовляють вироби за 300-річною технологією? [URL]: // <https://www.youtube.com/watch?v=KB1xKuVhEfc/25.01.2020 15:11>

Додаткова література:

1. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник у двох томах / Запаско Я. П. (керівник авт. колект.), Голод І. В., Білик В. І., Кравченко Я. О., Лупій С. П., Любченко В. Ф., Мельник І. А., Тарновський О. О., Шмагало Р. Т. Львів: Афіша, 2000. Т. 1. 364 с.; Т. 2. 400 с.

Викладач: Гнатюк Михайло Васильович,
доцент кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та дизайну